

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 1. in 15. vsakega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Cenjenim naročnikom!

Opozarjam vse častite dosedajne odjemalce „Dol. Novic“, da budem s 1. majem list le onim nadalje posiljali, kateri so že plačali naročnino ali pa so nam vsaj naznani, da želijo nadalje ostati naročniki.

Gospodarske stvari.

Proti pomladanski zmrzlini trte.

Če vže neprimerna lega in huša zima uniči marsikak trs, se vendar še mnogo bolj bojimo spomladanskih mrazov. Ti najraje nastopijo še le tedaj, ko so se očesa vže precej razvila in nam ravno upanje na bogato trgatev vzbudila.

Dokler so popki še v volneno odejo zaviti, še niso tako zelo občutljivi. Pozneje pa, ko se je seme vže bolj razvilo, so pomladanske zmrzline skoro nečuven slučaj. Največja nevarnost preti vinogradom od 1. do 15. majnika. Čim preje se prikazujejo pomladanski mrazovi, tem manj morejo škodovati; če vsled njih poginejo glavni popki morejo pozneje še dovolj zgodaj zagnati stranski popki, ki dajo isto tako bogat pridelek.

V vsakem kraju so mesta, na katerih spomladanska zmrzlini bolj škoduje nego drugje. Taka mesta leže navadno bolj globoko, ob travnikih ali obdana od trave, polja ali nizkega gozda, so zavarovana proti vetru, pa izpostavljeni prvim žarkom jutranjega solnca. Nogradji, v kajih gnojimo trto bolj nizko pri tleh in ki so zaraščeni s plevalem, trpe po navadi tudi bolj nego bolj visoko zaraščene trte v očiščeni neplevelni zemlji. Najraje pa zadene spomladanska zmrzlini še vedno trte, ki meje na travnike. Če so trte trpele vsled spomladanske zmrzline, tedaj so toliko časa, dokler se toplina ne dvigne, krhe in lomljive. Vidi se, kako se je v njih sok strdil v led. Kakor hitro pa jih v takem stanu obsije solnce in nanagloma ogreje, so brez pomoči zgubljene, padejo skupaj, kakor odkošen cvet, začrne in kmalu ni od našega zelenega upa drugega, nego malo suhega dračja.

To razdevanje po zmrzlini imamo vedno le v mrzlih, a tihih nočeh. Če je le nekoliko vetrovno ali če je nebo zastrto z oblaki, je nevarnost večinoma proč. Vredno je tudi opozoriti na to, da, ako stope trte le pod kakim lahkim krovom n. pr. pod drevesom, pod streho, da potem veliko neraje pozebejo in se mnogokrat ohranijo poplnoma čvrste, dočim je v njihovi okolici ledena smrt nemilo in brez izbiranja gospodarila.

Sicer pa ta zmrzlina ni nikoli tako močna, da bi zadevala tudi starejši les. Omejena je vedno le na mlade nežne poganjke, ki se zopet nadomeste s tem, da poženo speča očesa ki so vedno v rezervi. Ker se pa to zgodi še le pozno po leti in grozdje ne more več dozoret, zato je pridelek skoro vedno izgubljen, ako ni zmrzlina nastopila dosti zgodaj ali ako pozneje ne nastopi kako izvanredno ugodno vreme.

Ni prostora, da bi tu natančneje razpravljali o meteorologičnih vzrokih slane in zmrzline. Dejstvo je, da rastline v gotovih okoliščinah izžarivajo toplino tako močno, da pada njihova temperatura pod ničlo, napravi se led in škoda pomladanske zmrzlice je tu. Važen činitelj pri tem je zračna vlaga. Čim več vodnih hlapov je v ozračju, tem bolj ohlaja tak zrak rastline in to je vzrok preje omenjene prikazni, da veliko raje zmrznejo trte v obližji travnikov in drugih parcel, kjer se zbirajo vlažni sopari, nego na suhih višavah.

Časih bi mraz sam še ne uničil trte; popolno smrt prinese še le vse oživljajoči solnčni poljub, ki pride v nepriličnem času. — Voda v trtnih stanicah je trda, zmrzljena v led; pri hitrem segretji se vsa telesa in tudi voda povečajo in raztegnejo v prostoru in ker se stanicu ne more dovolj raztegniti, se kratkomalo razpoči. Pri tem stanice zvenejo, predno morejo dobiti iz korenin svežega soka in njihova življenska nit je za vselej pretrgana. Odtod najpreje zvenenje, nato zarenost, na kar se posuše.

Sredstva proti temu so različna; deloma skušamo s tem, da zabranimo prezgodnje brstenje preskočiti najnevarnejši čas, deloma skušamo, ko je zmrzlina že nastopila zabraniti ali omiliti njeni strupeni vpliv, deloma pa se tudi trudimo vže narejeno škodo, v kolikor se da popraviti in od zmrzlih trt rešiti, kar se da. Vže stari Rimljani so poznali kot eno najboljših zavarovalnih sredstev kajenje proti zmrzlini z močnim dimom in stari prof. kmetijstva, rimske Kolumela navaja vže to sredstvo.

Dandanes poznamo več takih pripomočkov s katerimi se vže naprej zavarujemo proti nesreči in škodi. Da se izogne v posebno izpostavljenih krajih pomladni zmrzlini je potrebno

- a.) da ne gojimo tamkaj prezgodnjih vrst;
- b.) opuščajmo zgodnje prekopavanje, ker s tem prihaja pomladanska toplota v tla in draži korenine k novemu delu. Če je vinograd plevelen je bolje plevel poparti ali s pralci popleti;
- c.) po goricah, ki so mrazovom izpostavljene, strogo pazimo, da ne bo od kakih s travo zaraščenih ploskev, ker tez izhlapevanjem pomnožujejo zračno vlago.

d.) zabranimo pomožnosti prezgodno brstenje; posebno ne obrezujmo prezgodaj, zlasti ne pred zimo, ker se vsled tega vsa vegetacija prične preje nego po navadi. Nekateri priporočajo v ta namen trte mazati z apnom, kar pa hodi precej drago. V vinarskem in sadjarskem listu „Weinlaube“ (št. 6. t. I.) priporoča g. vodja Skalicky mazanje trte z železno galico in žvepleno kislino, ki se rabita na isti način kot proti črnemu paležu in zabranita poganjanje časih za deset in več dnij, ne da bi imela sicer kak škodljivi vpliv na daljno razvijanje trte.

V ta namen se jemlje 40 % na železna galica, kateri se pridene 1 % žveplene kisline; s to zmesjo se pomaže s čopičem mladi in stari les po zgodnjem (koncem svečana izvršenem) obrezovanju in čez 14 dnij se ponovi še enkrat. To sredstvo je bolje od poznegra obrezovanja, ker pri tem trte izgube preveč soka in oslabe. Ima pa to mazanje še druge dobre posledice, ker zamori tudi škodljive trose raznih škodljivih gliv in ker da tudi dovolj potrebnega železa za napravo listnega zelenila posebno trte, ki bolehajo na bledici ali klorozzi. Opomnimo le, da se z mazanjem ne sme odlašati do časa, ko postane trta sočnata, ker bi napeti popki lahko pri tem trpeli škodo. Fran Kopan.

Politični pregled.

8. t. m. se je zopet sesel **državni zbor**. Kakor znano, zadnjikrat Nemcem ni obveljalo, da bi se odpravila gimnazija v Celju. Zato so prišli nazaj na Dunaj z odločno voljo, nasprotovati vladi, kolikor in kjer mogoče, če treba s silo. Ker bi pa tako naganjanje silno škodilo celej državi, zato je hotel ministrski predsednik Nemcem pomagati iz zadrege na ta način, da bi pregovoril Slovence, naj se odpovedo gimnaziji v Celju, a zato dobe popolno in neodvisno gimnazijo Mariboru in še nižjo v Žalcu. A za Slovence na Spodnjem Štajerskem ima le gimnazija v Celju kaj pomena, drugod ne. Zato se slovenski poslanci ne udajo, ampak zahtevajo, „v Celju mora biti.“ Tak nesrečni nasvet je podal slovenski javnosti tudi „Slov. Narod“, naj se Slovenci umaknejo iz lepa kam drugam, če ravno smo zmagali v zbornici. To je pač treba, najodločnejše obsojati, da se v tem resnem položaju našel list, ki piše v prilog našim narodnim nasprotnikom in tako izdaja vso slovensko stvar. Nemci so bili pisave tega lista na vso moč veseli, a razjarjeni so bili zlasti Čehi in Poljaki. Ti pravijo: „v toliko smo se trudili za vas Slovence, da smo vam pomagali k zmagi, vam pa ni prav nič mar za to vašo pridobitev. V drugič si bomo že premislili, preden gremo v boj za vas.“ Velikanska večina slovenskega naroda obsoja to početje dr. Tavčarjevo, ki je nam Slovencem prizadelo neizmerno škodo. Kaj pa hoče s tako pisavo? Ali sebe povzdigniti, ali si pridobiti za zaveznike v boju zoper katoličanstvo nemške liberalce? Saj ni dolgo, kar je rotil te može v zbornici, naj se združijo vsi sovražniki katoličanstva brez razlike narodnosti, da v tla pomandrajo klerikalce, oziroma katoličane. To je lepo narodno navdušeno! Že itak nam neprijazna vlada bode kajpada slastno pograbiла besede „Slov. Naroda“ ozir. dr. Tavčarja. Saj je obljudil ministerski

predsednik, da bo celjsko vprašanje vredil tako, „da ne bo bolelo ne Nemcov in ne Slovencev.“ Kaj se to pravi, že znano, ker nas Slovencev nič boleti ne sme, če tudi se nam hudo, krivica godi. In kdo bo kriv? — 9. aprila so Vsenemci ponovili sramotne prizore prejšnjih let, s pestmi so napadli predsedstvo, predsedniku razbili zvonec, in nastal je prav pretep. Vse le radi tega, ker ne gre po njih volji.

Časnikarski shod vseh slovanskih časnikarjev bo letos o binkoštih v Ljubljani.

Izjemno stanje v Trstu je prenehalo dne 9. t. m. Vojne ladije in precej vojakov je odšlo, a ostalo je bilo preoblečenih policajev, ki pazijo na Tržačane.

V Albaniji in Macedoniji se pripravlja resen upor. Zato je bolgarska vlada zbrala na macedonski meji 15 bataljonov in tudi turška vlada je tjaposlala večje oddelke vojakov.

Ker so Nemci tako surovo in nečloveško ravnali s Poljaki v Vrešnu in drugod, sklenili so ruski trgovci, da ne bodo več kupovali nemškega blaga. Nemci čutijo škodo in se boje, da bo odslej Avstrija v Rusijo pošiljala svoje izdelke in tako izpodrinila nemško trgovino. Za Avstrijo bi bilo samo dobro, ko bi naša vlada to hotela.

V Belgiji se širi popolen upor. Obstojeca vlada noče dovoliti občne volivne pravice, ker ve, da potem pridejo na krmilo ljudje, sovražniki vsakega reda in oblasti. Zato pa se po različnih mestih vrše po ulicah krvavi boji med ljudstvom in vojaštvom.

Mirovna pogajanja med **Buri in Angleži** še niso dozorela. Upati pa je, da se Buri ne bodo udali, preje bojo odnehal Angleži, ker jim je zmanjkalo ljudij in denarja. S sleparijo so pridobivali ljudi za vojsko, z davki pa denarje. Sedaj bodo naložili v ta namen zopet davek na sladkor.

Prijazna beseda staršem novomeških učencev.

Učenec naših srednjih šol stane starše, ki skrbe za hrano in stanovanje, za obleko in učila, najmanj 200 K, deželo in državo, ki morata preskrbti učilišči in plačevati učitelje, najmanj 300 kron, skupaj 500 kron na leto. Tolikšna je tedaj izguba in škoda vsako leto pri vsakem učencu, ki ne zvrši svojega razreda, ki propade tudi le za eno leto; zapravljeni čas, ki ga ne povrne noben denar, pa niti vračunan ni. Škoda ni tedaj nič manjša, nego če bi toča pobila. Ta toča pa ne bije morda nikjer tako pogosto, kakor po naših krajih, kjer vidimo po vseh kotih propadlih učencev, ki so se po šolah odvadili telesnega dela, predno so se bili privadili dušnemu, ki sami izprideni kazé tovariše in so pravi zajedalci na narodnem telesu. Od kod to?

Mnogokrat izvira to zlo iz nepremišljenosti ali tudi nečimernosti staršev, ki bi imeli radi študenta, gospoda v hiši, a ne preudarijo dobro, ima li sinek potrebnih dušnih zmožnosti za učenje. Za srednjo šolo, gimnazijo ali realko, ni vsakdo dober; učenje je težko delo, ki zahteva bistrega duha in zlasti krepke volje. Kdor nima teh darov, ta se bo morda vleklo s silo in težavo po par razredih, potem pa onemore in se vrne staršem: „Delati nočem, prositi me je sram; redite me!“ Ali ni to nesreča in večkrat sramota pošteni hiši?

Pripeti pa se tudi, da silijo dečka v šolo, ne iz ukažljnosti in pridnosti, ampak iz strahu pred delom, češ „če ostanem doma, bom moral na polje in kosit in mlatit. — Oče, kupite mi havelok in dajte me v šolo, da postanem gospod“. — Zunicarnosti sinovi ustrezle le prerada nečimernost staršev, ki pozabljujo, da ni vsak gospod, ki postopa brez dela. Dragi

starši, ako vas je tako premotil prekanjeni sin, ako zveste in spoznate, da mu ni za učenje, ampak le za brezdelnost in postopanje, vzemite ga iz gimnazije, čim preje, tem boljše; zakaj čim delj pase lenobo, tem nesposobnejši postane za delo.

Toda recimo, da ste vse dobro premislili. Ne samo stric in teta in boter in botra, ampak tudi učitelji so vam brez posebne vaše darežljivosti povedali, da ima sin dobro glavo in da se rad uči. Po teh nasvetih ste ga dali tudi v šolo. Kakšne dolžnosti imate sedaj? Pač najprej to, da ga vzdržujete. V tem oziru pa se dogajajo često čudne reči. Da imajo sinovi, ki doma dela, vedno dosti jesti, to se zdi hišemu očetu popolnoma naravno; da se hči ob nedeljah lepo in tudi gizdavo obleče, za to skrbi vestno ljuba mati; a da bi se sinu, ki študira, redno pošiljala hrana in preskrbljevala spodobna obleka, to je staršem mnogokrat preveč, neznosno breme, tega ne zmorejo. In vendar ne more učenec živeti ob vodi in zraku, in kdor dela, bodi si s telesom ali z duhom, naj tudi je, in kako se more kdo uspešno učiti, če ga tare skrb za hrano in ne ve danes, kako se bo preživil jutri, in mora od hiše do hiše prositi obleke! A so starši, ki se zanašajo zgolj na dobrotnike in hočejo naravnost odrinuti, iznebiti se s nov s tem, da jih dajo v šolo, ki hočejo celo sami se okoristiti z dobrotniki svojih sinov. Tako je bila nekoč dobrotljiva roka podarila revnemu učencu zimsko suknjo; zakaj smilil se je revež, ki je prezebal brez tople obleke v hudi zimi. Pa kaj se zgodi! Kmalu potem obišče oče tega reveža, in ko zagleda sinovo zimsko suknjo, mu šine prav očetovska misel v glavo. Sina vzame seboj v krčmo, sleče mu podarjeno suknjo ter jo zastavi krčmarju za pijačo. Ali je čudno, če izgube tolikrat starši spoštovanje svojih sinov, da se ti ne zmenijo več za njih besede, kakor se starši niso brigali za njih potrebe. „Toliko časa že študiraš, pa nisi poslal še nikoli denarja domov!“ tako pozdravlja marsikak oče sina učenca, ki se komaj s poučevanjem in podporami borno preživila. Žival pozna človeka, ki ji streže ter jo krmi, in na svetu ne bi bilo toliko tož o nehvaležnosti, če bi vsakdo najprej sam izpolnoval svoje dolžnosti, potem še le zahteval, da svoje izpolnujejo drugi. Res storé mnogo dobrega blagi dobrotniki, vredni precej večje hvaležnosti, nego se jim skazuje; a zahtevati se od njih ne sme, kar ni njih dolžnost. Res si zaslužijo marsikaj s poučevanjem učenci, kadar pridejo v višje razrede, in lajšajo staršem breme; toda če morajo zaradi poučevanja drugih zanemarjati sami sebe, če si nalože toliko ur, do svojega dela ne zmorejo več, jim tako poučevanje več škoduje nego koristi, in omejit bi je morali starši sinu. Seveda je imenitno in prijetno reči: „Sin se preživi že sam;“ a če trpe črez mero njegove dušne in telesne moči, potem je predrago kupljeno to veselje. Mlad konj se ne utrdi, če se prežene; in kdor mora v nežni mladosti ob slabih hrani prenapenjati svoje moči, onemore zgodaj in ne izpolni upanja svojih staršev.

Če pa polagam očetom na sice, naj skrbe tudi za tiste svoje otroke, katere so poslali v mesto v šclo, ne zagovarjam tistih nespametnih mater ali tet, ki obsipljejo s sladkarijami svoje ljubljenčke in jim kvarijo zdrave želodce, niti ne hvalim lahkomiselnih očetov ali stricev, ki donašajo vina učencem ali jim dajejo za pijačo, za vino ali pivo. Jedi, tečnih jedi potrebuje mlado telo; pijača najzdravejša pa je in ostane voda za učence (za druge sicer tudi, toda ker ne maram zamere, rajši molčim).

(Dalje sledi.)

LISTEK.

Saj nima časti.

(Konec.)

Vstala je, še enkrat pozdravila Gospoda v Zakramantu in šla iz cerkve. Pred vrati postoji, iztrga iz majhne knjižice list papirja in zapiše par besedij. Hitro gre proti stanovanju svoje tete in tam v veži spusti svoj listič v skrinjico za pisma. Odtod gre domu.

„Kje neki je!“ vpraševala se je skrbna teta in nemirna hodila po sobi gor in dol.

A ta, katero je tako željno pričakovala in pričakovala zastonj, je že stala pred hišo svojega moža, podivjanega soproga, bogatega tovarnarja. Kuharica ji pride odpirat.

„Kje je moj mož, Ivana?“, jo vpraša.

„Mislite si, milostiva gospa, danes ni šel v gled šče. Prišel je oni gospod, ki je toliko nesreče pripravil nad hišo, in ga je vabil s seboj. A naš gospod mu je očital, da je on, in nihče drugi ko on krije vsega slabega, kar se je v minolih mesecih zgodilo pod to streho. Hudo sta se bila spoprijela in jezen je zapeljivec odšel. Sedaj upam, da bo spet vse dobro. Gospod je potem dolgo dolgo pisal in mi prinesel pismo z narčilom, naj vam je takoj jutri zjutraj ponesem k teti. Sedaj ste pa sami prišli, hvala Bogu, sedaj bo spet vse dobro.“ Tako je pričovedovala gospej sicer zgovorna a poštena in iz srca udana kuharica, ko ste šle po stopnicah navzgor.

Hitro skoči v svojo sobo in hlastno raztrga ovitek. Prosil jo je odpuščanja, prosil, naj se vrne in obeta resno poboljšanje.

„Tega bi se ne bila nadejala“, mislila je gospa. Iz dna srca je hvalila Boga, da je ganil zaslepljenca in mu odpril oči. Dasi utrujena, ni mogla zatisniti očesa. Bo pa tudi tak ostal? Kakor blisk ji je šinilo to vprašanje v glavo. Čim bolj je to razmišljala, tem bolj neverjetno se ji je zdelo. Prvotno veselje, katero je občutila prebravši pismo, izginevalo je bolj in bolj, bolj in bolj črna ji je nastopala pred oči prihodnost in velika žrtve, ki jo čaka.

Drugo jutro je klečala pri spovednici in razodela je spovedniku, kaj je bila včeraj sklenila in zakaj hoče vstrajati pri možu, če tudi je nje življenje v nevarnosti. Spovednik je jokal, a težko je reči ali veselja ali žalosti. Ni prigovarjal ni odgovarjal, molčal je in se čudil tolkemu pogumu — slabega spola. „Če vas milost tira visoko, ne drznem se vas pri tem ovirati. A tudi se ne drznem vas vspodbujati k taki junaska žrtvi.“ To edino je mogel reči, ko jo je odvezal grehov.

Mirnega srca in navdušena, polna moči in srnosti se je vrnila domu. Mož je bil res vesel, da je bila zopet tu. A žena, dasi mu je bila zopet ljubezni in v najmanjših rečeh postrežljiva soproga, in to vse iz veselega srca, se vendar ni mogla ubraniti neke grozne slutnje. Usta so se ji smejale, a srce ji je krvavelo. In prišel je čas omahovanja in nestalnosti; zdaj se je mož res gnusilo preteklo življenje zadnjih mesecov, in zgražal se je nad lastno hudobijo in studila se mu je mamljiva zapeljivka, ki ga je hotela vloviti v mreže in jih popolnoma nad njim zadrgniti. A spet se je razvnela divja strast in neukročena poželjivost; to so bili dnevi mučeništva za ubogo gospo. Tiho je trpela, trpela udano in vse te muke žrtvovala Bogu — za moža. Solze v čeh in bolestni izraz obraza je pričal o silnem trpljenju.

In enkrat so ga strasti tako vpijanile in očarale, da je skoval načrt, ki bi bil samemu satanu v čast. Na skrivnem je bo umoril in vzbudil sum, da se je umorila sama. Ia opran bo, rešen bo, prost bo.

Glej, blago gospo, zares mučenico, tu leži v svoji krv, ki ji vre iz sica. Ustrelil jo je. Ugašvale so te oči in v teh očeh je bral očitanje pa tudi nezmeeno ljubezen do sebe, tacega moža. Nepremično hladno je stal poleg svoje žrtve. Ustna se ji gibljejo in na lahno šepečejo: „O Jezus, vzemi moje življenje, katero sem ti že zdavnaj darovala, vzemi je in reši njegovo dušo. Dopolnjeno je, o sladki Jezus, usliši me. Marija pomagaj mi Jezus, Tebi živim, Jezus, Tebi umrjem, Jezus, Tvoja sem živa in mrtva.“ Sedaj pa moža hipoma neha omamljenost strastij, morivcu se odpro oči. Poleg umirajoče se spusti na tla, obupajoč ji vzdigne glavo in ihče prosi odpuščanja.

„Ana, Ana, samo še eno besedo. Odpusti, odpusti! Glej moje oči, glej mojo bolest!“

Videla je vse to. Čutla je, kako njegove vroče solze kapajo na nje hladno lice in čutila, da so solze kesanja.

„Iz celega srca ti odpuščam. Bog te blagoslovi.“ Zadnje besede so bile, s težavo jih spregovorila, tok krvi ji je privrel in duša se je dvignila k Bogu.

Krepki mož se je nezavesten zgrudil poleg trupla. Ko so ga spravili kvišku, je takoj šel sam k sodišču. In ko so jo nesli k pogrebu, stal je pri gosto omreženem oknu oblečen v jetniško obleko obložen s težkimi verigami. Nepremično je zrl za krsto, dokler jo je mogel videti. Kdo bi mogel popisati žalost in bolečino, ki je divjala v njegovi duši. Teta umorjene soproge mu je bila prinesla križ; neprestano je ležal pred tem križem in jokal solze kesanja.

Lahko delo je imel duhovnik, katerega je dal takoj po-klicati. Bil je spovednik njegove žene. Ta ovca je bila sicer daleč zašla, a hitro se je vrnila nazaj k Dobremu Pastirju.

Težko delo je pa imel zagovornik. Morivec mu ni pri-pustil govoriti ničesar, kar bi bilo njemu v prid. Sam je bil morivec in tožnik in državni pravnik ob enem v svoji osebi. Vse ga je pomilovalo, le on se ni pomiloval. Dan krvave sodbe je zanj težko pričakovan dan. Kmalu je zapel zvonček, ki zvoni na smrt obsojenim. Trdno je držal v desnici molek in križ, krepko stopal poleg duhovnika in molil. Na moriču poklekne, prosi duhovnika za sv. blagoslov, poljubi še enkrat križ. Potem pa je posvetna pravica izvršila v par trenutkih svojo sodbo. Bil je rešen. Da ni ostala pri njem vkljub grozovitemu trpljenju in celo smrti, da ni to žrtvovala zanj, bi ne bil rešen. Mož in žena, mučenica in spokornik sta bila združena za veke.

Ljudje, zatopljeni v posvetnost in uživanje so sodili blago gospo prezirljivo in rekli: „Ni imela časti“. Kaj pa da, saj taki ljudje nimajo pojma o dveh besedah: požrtvovalnost in ponižnost.

Dajte nam takih žená in boljše bo na svetu!

Fr. Salezij.

Piše se nam:

Iz Vavte vasi. — Pri nas smo imeli letos izredno slovesnost. Obhajal se je namreč pri nas od 1. do 9. marca sv. misijon, katerega so vodili častiti očetje Lazaristi iz Ljubljane. Ljudje niso zamudili izrednega milostipolnega časa, marveč so se z veliko vnemo udeleževali misijonskih pobožnosti. Zlasti veličastna je bila sklepna pobožnost, katera je privabila toliko ljudstva, da po mneju starih mož Vavta vas še nikdar ni videla toliko ljudstva skupaj. Procesijo z misijonskim križem je vodil mil. gospod prošt novomeški Dr. Seb. Elbert, katerega je spremljalo še 15 drugih gospodov duhovnikov. Udeležl se je procesije tudi naš dnevični zupan gosp. Josip Zurec iz Kandije z nekterimi občinskim odborniki. Castitim gospodom misijonarjem, mil. gospodu proštu novomeškemu in sploh vsem, ki so kaj primogoli, da se je slovesnost tako lepo vršila in tako sijajno izvršila, kličemo vsem skupaj in vsakemu posebej: Bog plačaj!

Vavtoce.

Z Mirne. Zadnji čas se je pri nas mnogo novega dogodilo. Najvažnejše je ustanovitev katoliškega izobraževalnega društva. Da se je to društvo porodilo, se imamo pač največ zahvaliti našemu vrlemu kapelanu veleč. g. Frančišku Ks. Majdiču. Sicer se je ta prekoristna misel že dolgo preje gojila, toda obistiniti se ni mogla radi neugodnih razmer. Končno je vendar večina naših mož spoznala korist izobraževalnih drrstev. K temu je mnogo pripomoglo katoliško izobraževalno društvo pri sv. Križu. V teku treh mesecev so se sestavila društvena pravila, vložila se v potrjenje in bila ugodno rešena. Na praznik sv. Jožefa se je vršil ustanovni shod. Shoda se je udeležilo lepo število naših krščansko mislečih mož in mladencičev, ki so radovljeno pristopili h društvu. Sedaj šteje društvo nad 60 članov. Pač lepo število o začetku in pri naših razmerah. Seveda bode to tudi nekateri v oči, in prav radi bi nasprotovali, toda ne morejo, ker nimajo nikakega upliva pri naših ljudeh.

Na ustanovnem shodu se je sestavil odbor katoliškega izobraževalnega društva tako-le: predsednik č. g. Frančišek Ks. Majdič, kapelan na Mirni; — podpredsednik Anton Šular, posestnik na Terbinen; — tajnik Anton Kolenec, mladencič in vodja tamburaškega zборa na Mirni; — blagajnik Mihael Strah, usnjari in posestnik na Mirni; — gospodar Martin Kolenec, posestnik na Mirni.

K zaključku ustanovnega shoda je udarjal mirenski tamburaši zbor nekaj komadov. Tamburaški zbor obstaja iz 12 kmetskih mladencičev, ki so vsi pristopili h katoliškemu izobraževalnemu društву. Tako je tamburaški zbor društven zbor. Skrbljeno je za poduk in dobro zabavo.

Domače vesti.

(† Kardinal Missia) Veličastven je bil pogreb rajnega kardinala 2. t. m., tu se je videlo ono globoko spo-

štovanje do njega, katero je bilo vkoreninjeno v sreih visokih in nizkih. Mesto Gorica je bilo v černih zastavah in ogromna množica ljudij se je trla po ulicah ter pokojniku izkazovala čast kakor svetniku. Veliko je bilo število duhovnikov, ki je od daleč in blizu prihitelo na pogreb; iz ljubljanske škofije jih je bilo krog 100. Štirje škofje in mnogo drugih višjih cerkvenih dostojanstvenikov se je udeležilo pogrebne slovesnosti. Izbral si je v Bogu počivajoči kardinal svoj grob v Marijsnem svetišču na Sveti gori. Tja gori ga je spremil prevzv. g. knez in škof ljubljanski, ki mu je tu govoril prisrčno v srce segajoče slovo v slovenskem jeziku, spremilo ga je tja tudi obilo duhovnikov (zlasti iz naše škofije) ter vernikov. — Prihodnjič hočemo bolj obširno še spregovoriti o rajnem kardinalu, njega življenju in njega poslednjih trenutkih.

Profesor v pokoju P. Ladislav Hrovat je sinoči ob 8. uri, po dolgi in hudi bolezni, izdihnil svojo blago dušo. Pogreb bo v sredo 16. t. m. popoldne ob 1/2 4.

(Mestna hranilnica v Novem mestu.) V mesecu marcu 1902 je 200 strank vložilo 68.418 K 63 h, 196 strank vzdignilo 61.034 K 17 h, torej več vložilo 7.384 K 46 h, 11 strankam se je izplačalo posojil 22.700 K — h. Stanje vlog 1.900.676 K 43 h. Denarni promet 267.234 K 82 h.

(Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico), reg. zadružna z neomejeno zavezo je imela meseca marca 1902 prometa K 35 594.88. Vložilo je 29 strank K 8.629.65. dvignilo 26 strank K 4.385.01. Posojil je bilo danih 26 strankam K 9.970—. — Vrnilo je 17 strank K 4.445.81.

(V cesar Franc Jožefovo bolnišnico usmilj-bratov v Kandiji pri Novem mestu) se je sprejelo meseca marca 115 bolnikov, koncem februvarja jih je ostalo 77, skupaj 192. Od teh se jih je ozdravilo 100; zboljšalo 28, neozdravljeni sta bila 2. Umrla sta 2, in sicer 1 vsled vnetja čeves in eden vsled zrnatih jeter. V oskrbovalnji ostalo jih je 60. Oskrbovalnih dñij se je nabralo tekom preteklega meseca 2361.

(Koncert „Glasbene Matice“) dne 5. aprila je pokazal, da ta zavod zasluži pač večje zanimanje in naklonjenost, kakoršna se mu je izkazala zlasti ta večer. Bil je to šolski koncert; a tega ne rečemo, kakor da bi hoteli na ta račun napisati napake in pomanjkljivosti in jih tako opravičevati, marveč hočemo povdarjati: šola je jasno pokazala, da res goji petje in glasbo z vso skrbnostjo ter z dobrimi vspehi. Pevske točke so bolje vspete kakor glasbene. Najbolj je dopadel „Pozdrav pomlad“ in „Vesela pevka“. Zadnjo pesem so morali na burno zahtevanje ponayljati. Prvi oddelek učenek je pa pel res krasno; lepo izgovarja in razločno deklamovanje ter največja točnost je tej itak prikupljivi melodiji pomogla, da je segla pesem marsikomu res v srce. Videlo se je pa, kaj napravi tudi manjši zbor, strogo poslušen pevovodju. Z zanimanjem in veseljem smo dalje poslušali „Ave presvitla Marija“ in „Bleškemu jezeru“. Prav dobre so bile gosli (M. R.) in klavir (J. M.) — Občinstva je bilo pač premalo ta večer, ki je ponujal tako lep glasbeni in tudi dušni užitek. Upajmo, da bo v tem oziru prihodnjič boljše.

(Zahvala.) Pri šolskem koncertu „Glasbene Matice“ v Novem mestu 5. t. m. bilo je dohodkov . . 125 K 84 h troškov pa:

1. Narodni Čitalnici za dvorano	25 K 52 h
2. Slugi iste za priprave i pospravljanje v dvorani i na odru	4 " — "
3. Petrolejska svečava	2 " 24 "
(drugo svečava je podaril trgovec g. Jos. Medved.)	
4. Tiskanje plakatov in programov	20 " — "
(ostale 3.77 K je tiskarna podarila.)	
5. Prilepljanje lepakov i poštne znamke	1 " 90 "
6. Pisanje not	7 " 40 "
7. Koleki vloge na c. kr. okr. glavarst.	2 " 30 "
8. Prenašanje klavirja	2 " 40 " 65 " 76 h
Preostane toraj čistega	60 K 08 h

Navedeni znesek se bode porabil v dobrodelne namene, v katere se je bil koncert priredil. — Toplo se zahvaljujemo vsem darovalcem ter sploh vsem, ki so k dobremu uspehu koncerta pripomogli.

V Rudolfovem, 12. aprila 1902.

Solsko upravnštvo.

(Dol. pevko društvo) priredi v soboto 19. t. m. v prostorih „Narodne Čitalnice“ v Novem mestu koncert in ples. Na vsporedu koncerta so pevske in instrumentalne točke. Početek je točno ob 8. uri zvečer. Vabijo se člani „Dol. pevskega društva in „Čitalnice“ ter po njih vpeljani gostje; vstopnine ni. — Posebna vabila se ne bodo izdajala. Odbor.

(Klub dolenjskih biciklistov Novomestu) ima svoj letošnji občni zbor v soboto, dne 26. t. m. ob 8. uri zvečer v Brunerjevi gostilni ter prosi vse člane obilne udeležbe.

(Vabilo k občnemu zboru) dolenjskega kletarskega društva v Novem mestu, ki se vrši v četrtek dne 24. aprila t. l. ob 2. uri popoldne v gostilni gospoda Windischerja v Kandiji pri Novem mestu s sledenim vsporedom: 1.) poročilo načelnika o dosedajnem delovanju 2.) poročilo blagajnika o blagajničnem stanju 3.) volitev novega člana v razsodišče 4.) predlog načelstva za prireditev kleti 5.) raznoterosti.

Načelstvo dolenjskega kletarskega društva
v Novem mestu, dne 6. aprila 1902.

V. Rohrman načel. nam. B. Skalicky načelnik.

(Pri volitvi delegatov) okrajne bolniške blagajne za polit. okraj Novo mesto, bili so 15. t. m. za dobo štirih let izvoljeni sledeči gg. člani: Od delodajalcev v sodnem okraju Novo mesto: Adam Janez, Ahlin Rudolf, Baraksadič Pavel, Blažon Miha, Čiglar Konrad, Doroteo Ožbold, Gramer Franc, Grebenc Franc, Jovanovič Miloš, Karlin Franc, Knaflč Josip, Kocjan Janez, Kolenc Eranc, Kozina Viktor, Krajger Ivan, Krakar Karl, Lenart Josip, Lubšina Franc, Lumec Karl, Malner Jurij, Matoh Alojz, Medvedšek Ludovik, Mirtič Anton, Monfreda Franc, Našič Lüdovik, Nečimer Franc ml., Osterman Karl, Papež Franc, Peterca Peter, Petrič Josip, Repar Franc, Repar Jakob, Robas Anton, Saterlin Leopold, Šepic Karl, Slekovec Josip, Suh Karl, Šurla Franc, Tokan Janez, Zavrsnik Gašpar. — V sodnem okraju Trebnje: Martinšek Franc, Murn Franc, Selenc Franc, Zore Vinko. — V sodnem okraju Žužemberk: Struna Josip, Gole Anton, Zupančič Franc, Cukule Josip. — Izmed delodajalcev v sodniškem okraju Novo mesto bili so sledeči gg. delodajalci delegatom izvoljeni: Gorupič Peter, Hočevan Anton, Jakac Anton, Javornik Josip, Kopač Leopold, Logonder Peter, Malovič Matko, Medved Josip, Pausler Adolf ml., Pintar Franc ml., Dr. Poznik Albin, Rajec Alojz, Recelj Janez, Dr. Schegula Jakob, Simon pl. Sladovič, Dr. Slanc Karl, Spitz Arnold, Štefanovič Dimitrija, Weiss Anton, Dr. Žitek Vladimir. — V sodnem okraju Trebnje: Paulin Alojz, Zupančič Franc. — V sodnem okraju Žužemberk: Podboj Anton, Vehovc Alojz.

(Vodovodna dela) so se pričela po veliki noči. Na kapiteljskem hribu se kopanje in strelja svet za drugi rezervar ter jarek za cevi proti mestu. Po glavnem trgu je že izkopan jarek. Vedno pokanje priča, da je svet silno skalovit. Kdor ne mara škode trpeti na oknih, naj jih odpre, kadar se v bližini kje močno strelja.

(Naznanilo.) Vsem častitim društvenikom se naznanja, da se knjige Slovenske Matice za leto 1901 dobe v pisarni gimnazijskoga ravnateljstva. Poština znaša 10 h, društvenina za leto 1902 4 K. V nadi, da ostanejo zvesti vsi dosedanji društveniki, vabi Slovenska Matica tudi nove ude v svojo družbo.

V Rudolfovem 10. aprila 1902.

Dr. Fr. Detela, poverjenik.

(Šmarnice) naznanjene zadnjič, so izšle. Na mrtvaškem odu pa leži mož, ki jih je kot zadnji pisateljski dar poklonil Mariji. Ko se mu je 11. t. m. izročil prvi izvod „Šmarnic“ je bil silno obveslen. A dolgo ni užival tega veselja. — Naj nam bodo te „Šmarnice“ ob enem tudi spomin na velezaslužnega in marljivega ter Mariji iz srca udanega pisatelja.

Smešnice.

(Kdaj Tirolci spregledajo). Madjar: „Povej mi, ljubi Tirolec, ali je res da izpregledate vi Tirolci šele deveti dan po rojstvu?“

Tirolec: „Da, res je! A kadar izpregledamo vidimo devet ur daleč takega madjarskega bika!“

(Čuden odgovor). Na potovanji po Tirolskem sreča sesar Jožef II. nekega moža ter ga vpraša, čegav je. Mož, ki cesarja ni poznal, odgovori osorno: „Sam svoj!“ Na to mu reče: „Tedaj imaš pač bedastega gospodarja!“

(Daljnogleden). Prvi sosed: „Sosed, ali vidiš muho tam gori na zvonikovem križu?“

Drugi sosed: „Res, res! Glej ravno se ji zdeha.“

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem mestu.

Za kruhe sv. Antona 15 K, veleč. g. župnik A. Dolinar 2 K, preč. g. dekan Ivan Nagode 10 K, veleč. g. župnik M. Nemanič 4 K, veleč. g. župnik Ig. Šalehar 20 K, dobrotvorni iz Mesta in Kandije za mesec april 56 K 40 h.

ZAHVALA.

Podpisani izreka vsem sorodnikom, znancem in prijateljem za dokaze srčnega sočutja mej bolezni in ob smrti svoje preljubljene matere, gospe

Marije Breit

kakor tudi za mnogoštevilno vdeležbo pri spremstvu pokojne k zadnjemu počitku, prisreno zahvalo. — Dolžnost mi je, se še tem potom posebno iskreno zahvaliti vsem onim preblagim gospom, katere so dragi ranči s tolkanj požrtvovalno ljubeznijo stregle ob njeni bolezni. Bog plačaj stoterokrat vsem!

(104)

Novo mesto, 13. aprila 1902.

Jožef Breit, sin.

Izjava.

Podpisani naznanjam, da nisem nikakoršen plačnik za katerekoli dolgove moje žene, bodisi v pijači ali na blago.

Rudolfov, dne 13. aprila 1902.

(103) Jožef Kolenc, c. kr. jetniški paznik.

Razglas.

Občni zbor

okrajne bolniške blagajne za pol. okraj Novo mesto se bode vršil v nedeljo 27. aprila 1902 popoldan ob 1. uri v blagajniških pisarniških prostorih v Novem mestu. K temu shodu so vabljeni in imajo samo 15. t. m. izvoljeni delegati, kateri se imajo na zboru z izkaznicami legitimirati.

Dnevni red občnega zabora:

1. Poročilo dosedanjega g. načelnika o blagajniškem delovanju v pretekli upravni dobi.

2. Poročilo tajnika in blagajnika o gibanju blagajniške uprave, o denarnem gibanju, o računskem zaključku in imovinskem izkazu.

3. Volitev 9 članov (delavci 6, delodajalci 3) v načelništvo za dobo dveh let.

4. Volitev 6 članov (delavci 3, delodajalci 2) v nadzorništvo za dobo enega leta.

5. Volitev 5 članov v razsodišče.

Ako bi občni zbor po pravilih ne bil ob 1. uri sklepčen, se isti vrši eno uro pozneje pri vsakem številu delegatov.

Okrajna bolniška blagajna v Novem mestu,

(106)

S. pl. Sladovič, t. č. načelnik.

260 kron je izgubljenih!

260 kron je izgubljenih od Št. Jerneja do Št. Vida pri Zatični in to 30 bankovcev po 20 kron zavite v paket v list „Domoljub“ dne 12. aprila t. l.

Pošten najditelj dobi po 20% odstotkov najdnine pri Fr. Žitnik v Marinči vasi pošta Krka. (108—1)

Naznanjam, da imam v zalogi vedno fršno in trpežno blago vsake vrste za častite gospode duhovnike.

Jakob Mikolič, (158-2)

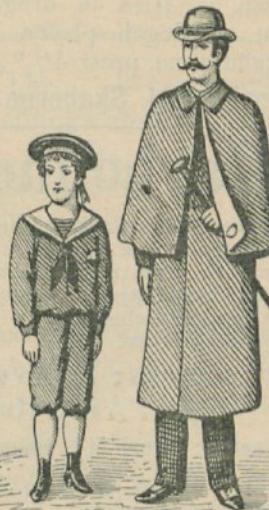
krojaški mojster, Novo mesto, Veliki trg št. 92

Tudi slav. p. n. občinstvu naznanjam, da imam v zalogi vsake vrste moderne štofe ter tudi nepremičljiv tirolski loden za haveloke.

Tudi imam narejene haveloke vsake velikosti za gospode in dečke po nizki ceni.

Dijakom znižane cene!

priporoča se preč. duhovščini v izde'ovanje vsakvrstne obleke, posebno talarje, površnike itd.

po najukusnejšem in najnovojšem kroju. — Izdelujem vsako v to stroko spadajoče delo natančno po meri.

Priporočam se preč. duhovščini, da me blagovoli počastiti s cenjenimi naročili, zagotavljoč, da boste vedao skrbeti, da izvršim vsako naročilo v največjo zadovoljnost prečastitih naročnikov.

Slav. p. n. občinstvu priporočam svojo dobro urejeno krojaško delavnico,

v kateri delajo najboljše delavske moči; zatorej se jamči za elegantno, lepo in moderno izvršitev naročil, kakor tudi zato, da se vsaka v moji delavnici narejena obleka lepo prilega.

Prvo darilo.

Mc. Cormick Harvesting Machine Company

(čikaška tovarna strojev za žetev.)

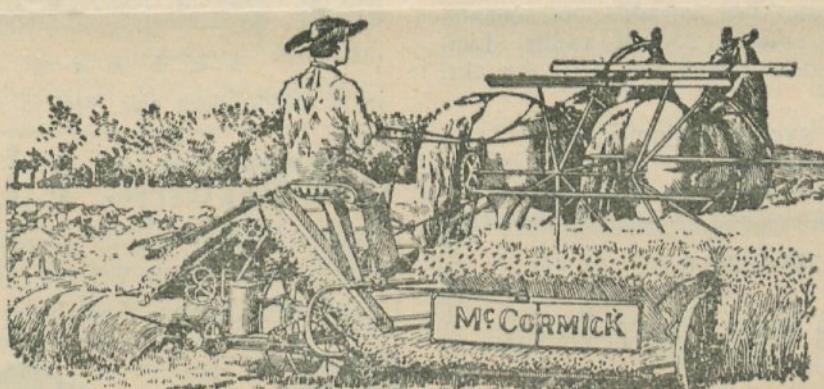
Pariz 1900.

Izdeluje :

stroje za vezanje snopov, stroje za košnjo, brusilne stroje, 'Daisy' stroje za skladanje snopov, grablje za mrvo, 'Manila' vrvice za vezanje snopov.

Vsako leto se izdela 362.000 strojev.

WILLIAM J. STILLMAN,
ravnatelj.

Ne kupite, predno niste videli naših strojev in poizvedeli njih cene.

Velikanska zaloga cenih nadomestnih delov Zahtevajte našo knjigo vzorcev.

BUDAPEST,
V., Váci-ut Nr. 30.

Hiša

z opravo vred na Florjanskem trgu v Novem mestu, v kteri se nahaja že zelo stara gostilna, je na prodaj ali pa se odda od 1. maja t. l. naprej v najem. K hiši spada tudi velika njiva tik mesta in tri orale hoste.

Natančneje se pojme pri gospoj Mariji Kos v Novem mestu hiš. št. 125. (87-2)

V najem se da nasproti farne cerkve, največje fare v Šent Vidu pri Zatičini

hiša,

v kteri je bila že nad 80 let obstoječa prodajalna in dobro znana gostilna (preje Fačini), z gospodarskim poslopjem, ako treba, tudi nekaj vrta in zemljišča zraven. — Natančneji pogoj se izvedo pri g. Ivan Končina, veleposestniku v Gorenji vasi, pošta Zatičina, Dolenjsko. (84-2)

Želite

da Vam nesejo kure po zimi veliko jajc?
več in boljšega mleka?

debeline in čvrste prašiče?
zdravo in lepo mlado živino?
močno in trpežno vprežno živino?
potem primesujte k krmi Barthelovo poklajno apno.

Za ta mali trošek Vam ne bo nikdar žal. — Navodilo dobiti je brezplačno pri

Miha Barthel in drug na Dunaju,
X., Keplergasse 20.

(310-10) —— Dopisuje se slovensko. ——

Krompir in gnoj

sta po vredni ceni za dobiti pri gospoj pl. Fichtenu
v Novem mestu. (76-3)

Molitvice

za sv. Očeta Leona XIII. ter k presv. Srcu Jezusovemu dobivajo se 100 komadov po 80 vinarjev v knjigarni J. Krajec naši. v Novem mestu.

